

спрабаваў выратаваць яе вёску ад спалення. Зараз, страціўшы сувязь з рэчаіснасцю, Ганс усё яшчэ імкнецца ўратаваць каханую Зосю. У свой час герой аповесці зрабіў свой асабісты выбар, і гэтым ён атрымлівае ў Ларысы дараванне. Такім чынам, абодва пісьменнікі асвятляюць ваенныя падзеі ў рэчышчы, актуальным для нацыянальнай карціны свету.

М. Каранеўская

СУБСТАНТЫЎНЫЯ НАЗВЫ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ НА -Н(Я)

У Беларуска-рускім слоўніку М. Байкова і С. Некравшэвіча (1925) зафіксавана 26 лексічных адзінак, якія называюць прамысловыя прадпрыемствы: *алейня, браварня, вальня, гамарня, гарбарня, гісэрня – дражджжоўня, кавальня, кузьня* (захавана арфаграфія крыніцы), *майстроўня, майстэрня, малачарня, малярня, мылаварня, паперня, піваварня, пільня, пякарня, сінельня, смалакурня, ткальня, фарбоўня, ходня, цукерня, цукраварня, швальня*. Пералічаныя назоўнікі дэманструюць пурыстычныя тэндэнцыі мовабудаўніцтва 20-х гадоў.

У руска-беларускім слоўніку 1953 г. іх колькасць значна зменшылася (да 14), што адлюстроўвае тагачасную лексікаграфічную практыку, арыентаваную на ўзор рускай мовы. Некаторыя адзінкі выйшлі з зоны актыўнага ўжывання ў выніку экстралінгвістычных фактараў, але большасць была выцеснена аналітычнымі назвамі (*малачарня – малочны завод ці малака-завод*) ці іншымі намінатыўнымі мадэлямі (*цукерня – кандытарская*), пэўная частка выцеснена канкурэнтнымі адзінкамі (*кавальня, кузьня*).

У пяцітомным тлумачальным слоўніку зафіксаваны толькі словы *алейня, гамарня* (з паметай *уст.*), *гарбарня, кузьня, майстэрня, малачарня, мылаварня, паперня, піваварня, пільня, пякарня, смалакурня, цукраварня* (з паметай *разм.*), *швальня* (з паметай *уст.*). Як бачна з прыкладаў, многія адзінкі не былі ўключаны ў словаспіс слоўніка, некаторыя змешчаны функцыянальнымі паметамі на моўную перыферыю.

Аналіз кантэкставых ужыванняў пералічаных слоў па матэрыялах Нацыянальнага корпуса паказаў, што некаторыя адзінкі выяўляюць тэндэнцыю рэактывізацыі, напрыклад: *Прыватная браварня Brew Team 9 верасня рыхтуе прэзентацыю новага гатунку піва Autumn Fire; Цяпер смаргонская гісэрня будзе настаўляць у Расею лёгкія каналізацыйныя люкі з надпісам “Сочы-2014”; Мінчанка Настасся падчас дэкрэтнага водпуску “неракваліфікавалася” ў сапраўднага мылаваара; Карэспандэнты “Звязды” на свае вочы ўбачылі, як функцыянуе хатняя мылаварня; Піваварня “Сябар” з 1 чэрвеня пачынае выпуск квасу гатункаў “Лагодны” і “Спраўны”; Якраз падчас цяжбы ў бізнэсоўца нечакана згарэла пільня. А дзякуючы таму што непадалёк знаходзілася пякарня Пятра Вэндлера, кавярнік прапаноўваў да кавы выпечку; Смалакурня ў Троках мясцовага лясхімгасу называлася на тутэйшым жаргоне “Хімдым”.*